

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM**

Avdelning 32

DOM

2015-06-30
Meddelad i
Stockholm

Mål nr
7728-15
7729-15
7730-15

Sida 1 (6)

SÖKANDE

1. Edsjö Arkitektkontor Bostadslaget AB, 556373-5439

2. [REDACTED]

3. Murray Consulting

Ombud: Chefsjurist Pär Cronhult och biträdande jurist Viktor Robertson
Box 5625
114 86 Stockholm

MOTPART

Stockholms stad
105 35 Stockholm

Ombud: Malin Lindvall
Juridiska avdelningen
Stadsledningskontoret
105 35 Stockholm

SAKEN

Överprövning av avtals giltighet

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten bifaller ansökan om överprövning och förklarar att de
avtal, rubricerade "Uppdragsbeskrivning Granskning av Nya Slussen" som
den 5 december 2014 slutits mellan Stockholms stad och endera [REDACTED]
[REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] respektive [REDACTED]
[REDACTED] är ogiltiga.

KONKURRENSVERKET	
2015-06-30	
Avd	
Dnr	
KSnr	Aktbil

Dok.Id 618269

Postadress
115 76 Stockholm

Besöksadress
Tegeluddsvägen 1

Telefon
08-561 680 00

E-post:
forvaltningsrattenistockholm@dom.se

Telefax
08-561 680 01

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00-16:30

YRKANDEN M.M.

Edsjö Arkitektkontor Bostadslaget AB, [REDACTED] och Murray Consulting (Sökandena) yrkar att förvaltningsrätten beslutar att de avtal, rubricerade "Uppdragsbeskrivning Granskning Nya Slussen", som den 5 december 2014 slutits mellan Staden och endera [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] respektive [REDACTED], [REDACTED], är ogiltiga.

Stockholms stad (Staden) bestrider bifall till ansökningarna.

[REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] och [REDACTED] har fått tillfälle att yttra sig.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Parternas argumentation

Sökandena gör gällande att Staden i ett samordnat direkttilldelningsförfarande och utan annonsering enligt 15 kap. 4 § LOU har slutit individuella avtal med [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] respektive [REDACTED] (Konsulterna) till ett sammanlagt värde av i vart fall 924.000 kronor exklusive moms. De anför vidare följande till stöd för sin talan. De upphandlade tjänsterna utgör s.k. A-tjänster, kategori 12 enligt Bilaga 2 till LOU, som om det samlade kontraktsvärdet understiger gällande tröskelvärde, 1.806.427 kronor, får upphandlas enligt 15 kap. LOU. Annonsering enligt huvudregeln i LOU får undantagsvis underlåtas om det totala belopp som ska betalas enligt kontraktet uppgår till högst 28 procent av tröskelvärdet eller 505.800 kronor. En upphandling får inte delas upp i syfte att kringgå lagens bestämmelser och vid värdeberäkningen ska därför beaktas direktupphandlingar av samma slag som har gjorts av den upp-

handlande myndigheten under räkenskapsåret. Staden har slutit de nu aktuella avtalen med var och en av Konsulterna och med i allt väsentligt likalydande innebörd. Direktupphandlingarna måste således anses vara av samma slag och de ska vid en värdebedömning läggas samman. Det sammanlagda värdet av avtalen överstiger värdegränsen för direktupphandling på 505.800 kr. Det har inte varit absolut nödvändigt, dvs. förelegat synnerliga skäl, för Staden att upphandla konsulttjänsterna utan att avvakta genomförandet av ett annonserat förfarande och det finns heller inte några tvingande hänsyn till ett allmänintresse för att avtalet ändå ska bestå. Några skäl för direktupphandling eller för att i övrigt frångå annonseringskravet i LOU finns inte.

Stadens uppfattning är att avtalen föregåtts av direktupphandlingar enligt 15 kap. 3 § andra stycket LOU. Staden anför vidare bl.a. följande. Av ärendet till kommunstyrelsen framgår att samtidigt med behovet av att oberoende granska och genomlysa vissa delar av projektet Nya Slussen har det varit angeläget att projektet inte försenas. Arbetet med att utse personer till expertgruppen utfördes under tidspress och Staden sökte personer som utöver kravet på oberoende tillsammans uppfyllde krav på kvalificerad spetskompetens samt gedigen och lång erfarenhet av komplicerade stadsutvecklingsprojekt. Det är inte fråga om upphandlingar av samma slag. Upphandlingar är av samma slag när leverantörsmarknaden är sådan att det är normalt att en leverantör skulle lämna anbud i alla upphandlingarna. I det här fallet uppfyller personernas kompetens och erfarenhet sammantaget stadens kravbild på expertgruppen men personernas kompetens och erfarenhet sinsemellan skiljer sig åt och de har också ansvarat för olika frågeställningar. Tjänsterna kan inte sammanföras under begreppet "samma slag". Det saknas praxis om vad som är att betrakta som direktupphandlingar av samma slag. Det är här inte fråga om kompetenser som typiskt sett tillhandahålls av en och samma leverantör. Den kvalitetsnivå som Staden efterfrågar är relevant och den tillhandahålls normalt inte av *en* leve-

rantör. Värdet av kontrakten ska därmed inte läggas samman. För det fall värdet av kontrakten ska läggas samman gör staden gällande att synnerliga skäl för direktupphandling har förelegat. En konstaterad fördyring på 2 mdkr och osäkerheter vad gäller projektets intäkter medförde att en granskning av projektet Nya Slussen bedömdes som absolut nödvändig. Till undvikande av ytterligare förseningar och fördyringar var det angeläget att resultatet av granskningen levererades skyndsamt. Handläggningstiden för ett annonserat förenklat förfarande inklusive överprövning har sammantaget inte rymts inom projektets tids- och kostnadsramar.

Förvaltningsrättens bedömning

Det är i målet ostridigt att Stockholms stad har direktupphandlat fyra experter att ingå i en granskningsgrupp.

Förvaltningsrätten har att ta ställning till om det funnits förutsättningar för direktupphandling och om avtalen mellan Staden och de fyra experterna är ogiltiga enligt 16 kap. 13 § LOU.

Tre av de upphandlade experterna tillhandahåller A-tjänster enligt bilaga 2 till LOU, kategori 12 (arkitekttjänster m.m.), och den fjärde B-tjänster enligt bilaga 3, kategori 21 (juridiska tjänster). Vid upphandling av A-tjänster tillämpas kapitel 15 i LOU och likaså vid upphandling av B-tjänster utan hänsyn till kontraktsvärdet. Kapitel 15 är därmed tillämpligt i målet. Sökandena anser att det här handlar om direktupphandling av A-tjänster och att värdet av kontraktet utgörs av det sammanlagda värdet av de fyra separata kontrakten, medan Stadens hävdar att det rör sig om fyra separata direktupphandlingar. Staden har inte haft invändningar mot den summa sökandena angett för det sammanlagda värdet på kontrakten.

Enligt 16 kap. 13 § LOU är ett avtal som slutits mellan en upphandlande myndighet och en leverantör ogiltigt bl.a. om avtalet slutits utan föregående annonsering enligt 15 kap. 4 § LOU. Enligt 15 kap. 3 § LOU får direktupphandling ändå användas bl.a. om kontraktets värde uppgår till högst 28 procent av tröskelvärdet, eller 505 800 kr. Värdet av ett kontrakt ska enligt 15 kap. 3 a § LOU uppskattas till det totala belopp som ska betalas enligt kontraktet. En upphandling får inte delas upp i syfte att kringgå bestämmelserna i LOU. Vid beräkningen ska den upphandlande myndigheten beakta direktupphandlingar av samma slag gjorda av myndigheten under räkenskapsåret.

Den avgörande frågan när det gäller att bedöma kontraktets värde är i detta fall om de fyra separata kontrakten kan anses avse direktupphandlingar av samma slag, i LOU:s mening.

Av förarbetena till 15 kap. 3 a § framgår bl.a. att bestämmelsen inte innebär något förbud mot att dela upp en upphandling i delkontrakt. Upphandlingar som har ett naturligt samband i tid och beträffande innehåll bör dock inte upphandlas separat (prop. 2009/10:180 s. 293).

Staden har tecknat fyra separata kontrakt med utvalda personer för att dessa som experter ska ingå i en granskningsgrupp. Av kontrakten framgår inte dessa personers utbildning eller erfarenhetsområden. Staden har dock i målet redogjort för detta och angett att experterna ska bidra med granskning av materialet utifrån sina respektive specialkunskaper. Enligt förvaltningsrättens mening avser varje kontrakt samma typ av tjänst, nämligen uppdraget att granska material. De fyra experterna har haft samma tidsram att ta hänsyn till och har inte kunnat slutföra sina uppdrag utan samarbete med övriga och resultatet av granskningarna har utmynnat i Rapport från expertgruppen. Direktupphandlingarna får därmed anses ha ett naturligt samband i tid och beträffande innehåll och det mest rimliga ställningsta-

gandet är att upphandlingarna är av samma slag. Detta innebär i sin tur att upphandlingarna får betraktas som ett kontrakt. Vid bestämmande av dess totala värde ska de fyra direktupphandlingarnas värde således räknas samman. Upphandlingen kommer då att avse både A-tjänster och B-tjänster och den ska anses vara en upphandling av A tjänster om värdet av A-tjänsterna överstiger värdet av B-tjänsterna. Bestämmelsen i 15 kap 3 § LOU är då tillämplig och kontraktets värde överstiger därmed, som sökandena påstår, direktupphandlingsgränsen. Stadens beslut att utan föregående annonsering upphandla experttjänsterna strider därför mot LOU. Förvaltningsrätten finner mot den bakgrunden att avtalen med respektive expert är ogiltiga.

Frågan är därefter om avtalen trots detta ska bestå på grund av tvingande hänsyn till ett allmänintresse (16 kap. 14 § LOU). Denna bestämmelse ska tillämpas restriktivt och det är endast exceptionella omständigheter som ska medföra att ett avtal får bestå. Den upphandlande myndigheten har bevisbördan för att en undantagssituation föreligger (se prop. 2009/10:180 s. 139). Staden har i målen varken argumenterat i den frågan eller påstått att avtalen ska bestå med hänsyn till sådana tvingande hänsyn som här avses. Förvaltningsrätten anser mot denna bakgrund att Stadens avtal med konsulterna [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] respektive [REDACTED] om köp av tjänster ska förklaras ogiltiga.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta avgörande kan överklagas. Information om hur man överklagar finns i bilaga 1 (DV 3109/1 A LOU).

Madeleine Benndorf

f.d. rådman

Kerstin Sandin har föredragit målet.

SVERIGES DOMSTOLAR

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Stockholm.

Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.

Överklagandet ska ha kommit in till förvaltningsrätten inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Tiden för överklagandet för offentlig part räknas från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagandet infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress där klaganden kan nås för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet och om de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.
2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.

I mål om överprövning enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling eller lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster får avtal slutas innan tiden för överklagande av rättens dom eller beslut har löpt ut. I de flesta fall får avtal slutas när tio dagar har gått från det att rätten avgjort målet eller upphävt ett interimistiskt beslut. I vissa fall får avtal slutas omedelbart. Ett överklagande av rättens avgörande får inte prövas sedan avtal har slutits. Fullständig information finns i 16 kapitlet i de ovan angivna lagarna.

Behöver Ni fler upplysningar om hur man överklagar kan Ni vända Er till förvaltningsrätten.